

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องและตอบสนองเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ว่าความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในหมวดที่ 1 มาตรา 6 และในหมวดที่ 4 มาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ที่มีจุดมุ่งหมายต้องการพัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 14) โดยผู้ที่เป็นคนที่มีความสุขนั้น คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง บรรลุความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีดุลยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549: 5-6)

การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) จะต้องอาศัยการบริหารจัดการให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องประสานกันอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การทำให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข ด้วยกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพภายใต้บรรยากาศและสภาพแวดล้อม

ที่อบอุ่น ปลอดภัย เชื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะชีวิต และอื่นๆ เพื่อให้เป็นต้นทุนชีวิตให้กับผู้เรียน แต่ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อย ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการไหลบ่าทางวัฒนธรรม ทำให้พฤติกรรม ความคิดและทัศนคติของเด็กเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ กับตัวเด็กเอง ซึ่งนับวันจะทวีความซับซ้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนของชาติ ทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ กลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการศึกษา กรมสุขภาพจิตและสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความหมายนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยสรุปหมายถึง นักเรียนที่มีแนวโน้มเสี่ยง ต่อการเกิดปัญหามากกว่าบุคคลทั่วไป ถ้าไม่ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันจะทำให้เกิดปัญหาได้ และหาก ปลดปล่อยให้มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนก็จะพบสภาพปัญหา ดังที่ กรมสุขภาพจิต (2544ก: 13-15) กล่าวถึงคือ ด้านการเรียน นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สนใจการเรียนหนีเรียน มาโรงเรียน สายประจำ เรียนไม่ทันเพื่อน และด้านพฤติกรรม นักเรียนจะมีพฤติกรรมการแต่งกายผิดระเบียบ ทำทางกระด้าง ก้าวร้าว ไม่มีสัมมาคารวะ เปื้อนหนาย ประทับตัวเข้ากับครูและเพื่อนไม่ได้ ความสัมพันธ์ กับคนในครอบครัวหรือเพื่อนไม่ดี มีเพื่อนน้อย มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ดิตสารเสพติด มั่วสุม เหลืองอบายมุข

จากการศึกษาข้อมูลทางการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 207-226) พบว่า มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีแนวโน้มส่งผลต่อการเรียน และต่อพฤติกรรมในทางลบ หรืออาจจะออกจากระบบการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 6 จำนวน 6 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดนครปฐม ร้อยละ 45.54 จังหวัดราชบุรี ร้อยละ 68.78 จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 64.09 จังหวัดสุพรรณบุรี ร้อยละ 57.16 จังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 60.47 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 69.76 เมื่อแยกตามประเภท พบว่า มีความเสี่ยงเรื่องยากจน (ร้อยละ 355.61) ถูกทอดทิ้ง (ร้อยละ 5.43) ถูกทำร้ายทารุณ (ร้อยละ 0.38) ได้รับผลกระทบจากเอดส์ (ร้อยละ 0.37) เร่ร่อน (ร้อยละ 0.15) ยาเสพติด (ร้อยละ 0.039) และอื่นๆ (ร้อยละ 3.834)

นอกจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 408-418) ยังได้รายงานว่า มีนักเรียนที่ออกจากระบบการศึกษาทั้งที่ยังไม่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 6 ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครปฐม จังหวัดนครปฐม ร้อยละ 0.08 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี จังหวัดราชบุรี ร้อยละ 0.72 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 0.59 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี จังหวัด

สุพรรณบุรี ร้อยละ 0.33 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 0.05 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 0.69

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แสดงความกังวลใจเกี่ยวกับข้อมูลสถิติจำนวนนักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษา ซึ่งในแต่ละปีมีสถิตินักเรียนเป็นจำนวนมากที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาสาเหตุพบว่า นักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการศึกษา ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน มีภาระต้องดูแลช่วยเหลือคนในครอบครัว ปรับตัวเข้ากับสังคมในโรงเรียนไม่ได้ ไม่ชอบวิธีการสอนของครู ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และปัญหาอื่นๆ ทั้งที่เกิดจากผู้ปกครองที่ไม่มีความพร้อม โรงเรียนที่ไม่ได้ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ตัวนักเรียนเองที่ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างไรก็ตามหากโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่พึงของสังคม ขาดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จนส่งผลให้นักเรียนแม้เพียงคนเดียว หลุดออกจากระบบการศึกษา และไปสร้างปัญหาที่คาดไม่ถึงให้เกิดขึ้นในสังคม นั้นหมายถึงความสูญเสียอย่างประเมินค่าไม่ได้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ โอกาสในการพัฒนาสังคม และความรู้สึกของพ่อแม่ผู้ปกครองที่หวังจะให้โรงเรียนสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เด็กและเยาวชน (สันติสุข สันติศาสนสุข. 2552: 87) นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 7-13) ได้กล่าวถึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้อย่างปลอดภัย และได้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนา และส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อ ระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิต และกรมสามัญศึกษาในอดีต จะเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเร็ว ร้อน แร้ง และแตกร้าง ได้อย่างเท่าทันกัน ทัวถึงถูกต้อง และเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชน โดยระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมีความเชื่อว่า 1) ทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข 2)

ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน

3) ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น ความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน เช่น ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง โดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เติบโตและงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป (สุนีย์ เศรษฐวิชัยกิจการ. 2551: 78) ซึ่งสอดคล้องกับ (สันติสุข สันติศาสนสุข. 2552: 89) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายประการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ครูไม่โดดเดี่ยวในการทำงานเพื่อนักเรียน

ด้วยสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสนหรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงในด้านการเรียน และด้านพฤติกรรม ซึ่งมีโอกาสที่จะประสบความล้มเหลวในการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักในการบริหารจัดการให้นักเรียนที่อยู่ในระบบของโรงเรียน บรรลุเจตนารมณ์ของวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) เพื่อให้เด็กนักเรียนที่ขาดโอกาสได้พัฒนาทุกด้านทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคตซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดทฤษฎีของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบที่พัฒนาแล้วไปใช้ให้เกิดคุณค่าอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตอบสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้โรงเรียนในสังกัดเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีศักยภาพ เป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุข โดยบุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครูทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและสร้างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและสร้างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การออกแบบและการสร้างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการไปสัมภาษณ์ระบบและกลไกการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ปัญหาอุปสรรค ผลลัพธ์การดำเนินงาน จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูรับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ณ โรงเรียนวัดสามควายเผือก โรงเรียนวัดสุขวัฒนาราม โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี โรงเรียนวัดหนองกลางดง โรงเรียนวัดพิหารแดง และโรงเรียนวัดสามชุก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-499 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ชั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 6 มี 6 จังหวัด คือ นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-499 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 6 ปีการศึกษา 2556 เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนจาก 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี และในแต่ละจังหวัดสุ่มอย่างง่ายจังหวัดละ 2 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในเมือง 1 โรงเรียน และโรงเรียนนอกเมือง 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 6 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา สภาพการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

2. การกำหนดรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

การกำหนดรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการประชุมสัมมนากลุ่ม (Connoisseurship) ร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาร่างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เลือกมาโดยการเจาะจงคุณสมบัติและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 10 คน ร่วมประชุมสัมมนาพิจารณาร่างรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนำรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไปทดลองใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-499 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 6 มี 6 จังหวัด คือ นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนวัดใหม่สุคนธาราม โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ที่มีนักเรียนจำนวน 225 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนอยู่ในจังหวัดนครปฐม เขตตรวจราชการที่ 6 โดยเลือกแบบเจาะจง เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และให้ความร่วมมือในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่

1. ประสิทธิภาพของการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
2. การลดภาวะเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการนำรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จากการศึกษาประสิทธิภาพไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เลือกมาเฉพาะเจาะจงคุณสมบัติและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยจำนวน 10 คน ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่ผ่านการศึกษาประสิทธิภาพแล้ว

ตัวแปรที่ศึกษา ความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน และการบริหารจัดการ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยง ด้านการเรียนและด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ การดำเนินงาน การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และการประเมินผลและรายงานผล

สภาพการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง กระบวนการบริหารในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ในด้านระบบกลไก ปัญหาอุปสรรค และผลลัพธ์การดำเนินงาน ของการดำเนินงานที่สถานศึกษาได้ดำเนินการมาก่อน

ประสิทธิผลรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านการเรียนและด้านพฤติกรรม ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและการลดภาวะเสี่ยง

1. ประสิทธิภาพของการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง การดำเนินงานมีขั้นตอน มีกระบวนการ มีการจำแนกหน้าที่ของผู้ร่วมดำเนินงาน มีการติดตามการดำเนินงาน มีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

2. การลดภาวะเสี่ยง หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีความเสี่ยงลดลงในด้านการเรียน และด้านพฤติกรรม ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

2.1 การลดภาวะเสี่ยงด้านการเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านการเรียนในเรื่อง ขาดเรียนบ่อยตั้งแต่ 5 ครั้ง อ่านหนังสือไม่คล่อง และเขียนไม่คล่อง ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ชอบชวนเพื่อนคุย ชอบแหย่เพื่อนในเวลาเรียน มีภาวะเสี่ยงลดลง หลังจากการใช้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

2.2 การลดภาวะเสี่ยงด้านพฤติกรรม หมายถึง จำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านพฤติกรรมในเรื่องการไม่อยู่นิ่ง และความสัมพันธ์กับเพื่อน มีภาวะเสี่ยงลดลง หลังจากการใช้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ความเหมาะสมในการนำไปใช้ หมายถึง การที่รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความครบถ้วน สมบูรณ์ ทันสมัย สอดคล้องต่อการนำไปดำเนินการในสถานศึกษาได้ มีผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

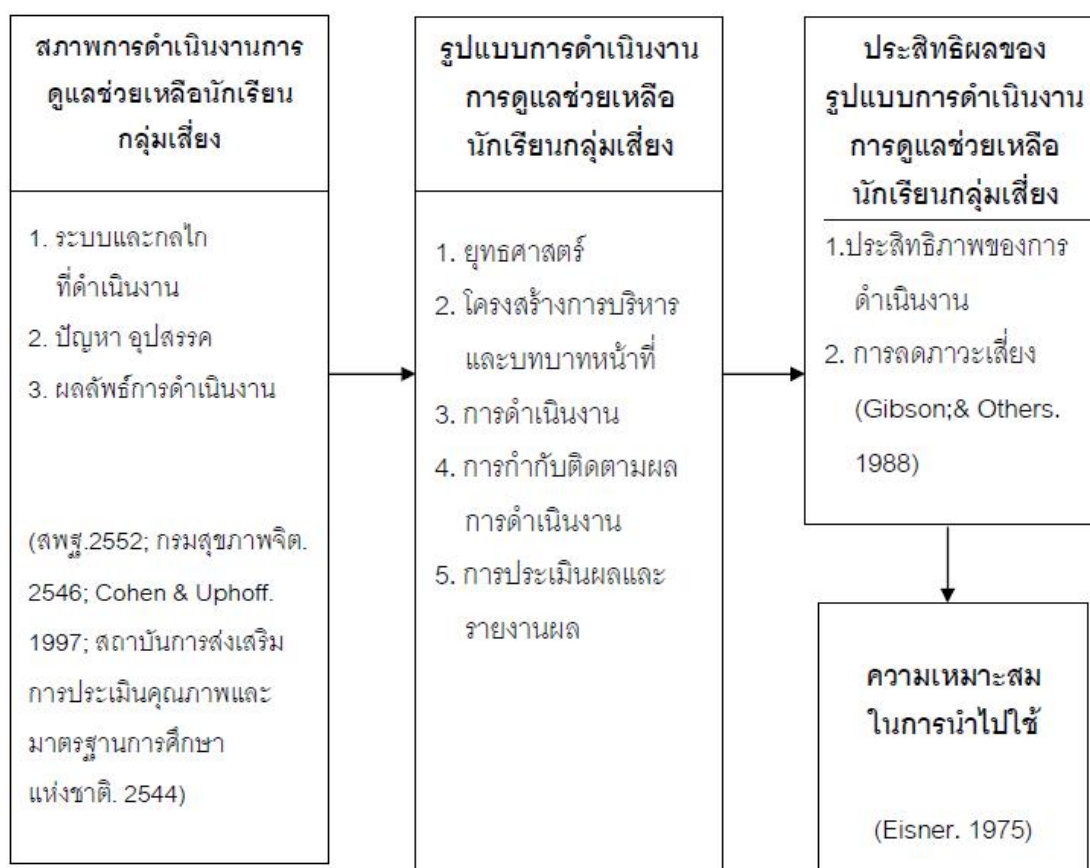
1. ได้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง เพื่อเป็นแบบให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

2. ได้แนวทางการบริหารจัดการ ในการกำกับ ติดตามการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง

3. โรงเรียนได้วิธีการแก้ปัญหา จากการประยุกต์ใช้รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4. แนวทางการวิจัยเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ร่วมดำเนินกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก
2. การลดภาวะเสี่ยงนักเรียนจากการใช้รูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ในระดับร้อยละ 10 ของผู้อยู่ในภาวะเสี่ยง
3. ความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของรูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก